

RWS INFORMATIE

Aan Minister

nota

KRW Uitvoeringsprogramma RWS

TER BESLISSING

Datum

27 januari 2025

Onze referentie

RWS-2025/1003

Opgesteld door

Rijkswaterstaat Bestuursstaf

Beslistermijn

7 februari 2025

Bijlage(n)

1

Aanleiding

In de brief voor het Wetgevingsoverleg Water van 18 november 2024 (Kamerstuk 27625, nr. 693) is toegezegd terug te komen op de budgettaire spanning in het Uitvoeringsprogramma Kaderrichtlijn Water (KRW) van Rijkswaterstaat (RWS). Daarbij is reeds aangegeven dat de te verwachten kosten voor het Uitvoeringsprogramma boven het beschikbare budget (artikel 7 'investeren in waterkwaliteit') liggen. Met deze nota wordt uw akkoord gevraagd op de aanpak en het informeren van de Tweede Kamer via bijgevoegde kamerbrief.

Geadviseerd besluit

1. Akkoord gaan met de voorgestelde stapsgewijze aanpak (scenario 3);
2. Informeren van de Tweede Kamer met bijgevoegde Kamerbrief voorafgaand aan het Commissiedebat Water op 19 februari.

Kernpunten

- Het KRW Uitvoeringsprogramma RWS staat onder druk.
- De projectsturing op dit programma is de afgelopen jaren onvoldoende geweest. Het KRW-uitvoeringsprogramma RWS heeft zich met name gericht op maximaal ecologisch doelbereik en het stimuleren van samenwerking tussen betrokken partijen in de gebieden waar de KRW-maatregelen worden uitgevoerd. Hierbij is onvoldoende gestuurd op tijd en budget.
- Er is een forse budgettaire spanning voorzien van € 420 mln. - € 500 mln. De bandbreedte van € 80 mln. is indicatief en hangt samen met een aantal mogelijke versoerings- en versnellingsopties die nog nader worden onderzocht.
- De resterende tijd tot 22 december 2027, de einddatum voor het behalen van de KRW-doelen, is kort gezien het aantal maatregelen dat nog uitgevoerd moet worden. De plannings van de projecten staan dan ook onder grote druk. Dit komt mede door significante exogene risico's, zoals bijvoorbeeld juridische procedures rond grondverwerving en het tijdig verkrijgen van vergunningen.
- De kostenstijging kent verschillende oorzaken, waaronder veranderde omstandigheden zoals meer benodigd grondverzet en stijgende bouwkosten die een groter kostenverhogend effect hebben dan eerder ingeschat.
- Om de budgetspanning te verminderen en de kans op tijdige haalbaarheid van het uitvoeringsprogramma te vergroten, is een aantal maatregelen (versoeren en versnellen) geïdentificeerd. Waar deze direct zijn in te zetten

- gebeurt dit, maar er is ook een aantal potentiële maatregelen die eerst verdere uitwerking, risico-afweging en nadere besluitvorming vragen.
- De gehele budgetspanning kan echter niet worden weggenomen door versoberings- en versnellingsmaatregelen. Er zal in alle gevallen een aanzienlijke extra financiering nodig zijn om de budgetspanning op te vangen en daarmee het KRW Uitvoeringsprogramma RWS te realiseren.
 - Er zijn drie mogelijke scenario's hoe verder te gaan. Ieder scenario heeft consequenties voor het KRW Uitvoeringsprogramma en het Deltafonds.
 - Het nu aanpassen van de opdracht aan RWS (scenario 1) op basis van het beschikbare budget betekent dat het eind 2027 voldoen aan de KRW uit zicht raakt. Projecten in de planstudiefase waar nog geen budget voor is moeten dan worden stilgelegd.
 - Wordt er ongewijzigd vastgehouden aan de huidige opdracht aan RWS en aan de doelen voor 2027 dan vergt dit een forse budgettaire impuls (scenario 2). Deze impuls biedt het beste perspectief om nog (tijdig) te voldoen aan de KRW, al blijft het onzeker, maar gaat tegelijkertijd ten koste van andere opgaven binnen het Deltafonds.
 - Er wordt daarom voorgesteld een tussenstap in te bouwen (scenario 3). Het uitvoeringsbudget voor het programma wordt deels aangevuld waarmee, [REDACTED] van de voorziene tegenvaller gedekt wordt. Volgend jaar kan nogmaals overwogen worden het benodigde budget aan het KRW Uitvoeringsprogramma RWS toe te voegen. In de tussentijd worden de mogelijke versoberings- en versnellingsacties uitgewerkt.
 - In dit scenario wordt vooralsnog gestuurd volgens een alles-op-alles aanpak met een inzet op maximale realisatie van het totale pakket aan maatregelen conform bestaande afspraken om het best mogelijke perspectief op het behalen van de doelen te behouden. Daarbij wordt het risico van verdere prijsstijgingen in de markt geaccepteerd.
 - De Tweede Kamer wordt vóór het commissiedebat Water van 19 februari geïnformeerd over het KRW Uitvoeringsprogramma RWS. Insteek daarbij is om transparant te zijn over de opgave en het risico wordt benoemd dat desondanks de KRW doelen niet tijdig worden gehaald. Hierbij kan procesmatig de aanpak geschetst worden. In de brief kan niet vooruitgelopen worden op de budgettaire besluitvorming dit voorjaar.

Datum

27 januari 2025

Onze referentie

RWS-2025/1003

Bijlage(n)

1

Aan

Minister

Krachtenveld

DGWB en FEZ hebben medeparaaf gegeven op de Kamerbrief.

Toelichting

De doelen voor de KRW en de bijbehorende deadline volgen uit een Europese richtlijn waar Nederland als lidstaat op 22 december 2027 aan moet voldoen. De minister van IenW is systeemverantwoordelijk voor het behalen van de KRW doelen in Nederland. Het KRW Uitvoeringsprogramma RWS bestaat uit zo'n 550 maatregelen waarvan er nog 146 maatregelen (die zijn opgenomen in de Stroomgebiedbeheerplannen 2021-2027) eind 2027 gerealiseerd moeten zijn.

Financiële/juridische overwegingen

De mogelijke handelingswijzen die worden gezien en afgewogen, worden toegelicht aan de hand van een drietal scenario's.

Scenario 1: Deels ophogen van het budget voor het KRW Uitvoeringsprogramma RWS - nu bijstellen van de scope.

In de lopende begrotingsronde ligt het voorstel voor om het huidig beschikbare budget (€ 717 mln.) aan te vullen met [REDACTED] uit de reeds eerder getroffen risicoreservering [REDACTED]. Daarmee wordt [REDACTED] van de huidige budgettaire spanning van dekking voorzien. In de uitvoering wordt in dit scenario voorrang gegeven aan projecten met de grootste bijdrage aan het KRW-doelbereik en waarvan de opgave in de tijd het best haalbaar is (risicoprofiel). Maatregelen om te versoberen en te versnellen worden nog wel verkend en waar mogelijk toegepast. In dit voorstel kunnen niet alle projecten tot uitvoering worden gebracht en is er in dit scenario geen zicht op het volledig voldoen aan de KRW. Op het moment dat dit scenario de voorkeur heeft moet bijgevoegde Kamerbrief worden aangepast en worden aangegeven dat de doelen niet gehaald gaan worden.

Scenario 2: Het volledige benodigde budget komt beschikbaar – geen scopeaanpassing.

Het volledig benodigde budget van € 420 mln. - € 500 mln. wordt aanvullend op het huidig beschikbare budget (€ 717 mln.) beschikbaar gesteld. Daarnaast worden mogelijke maatregelen om te versoberen en te versnellen verkend en waar mogelijk toegepast. De benodigde budgetreservering van deze omvang zal ten koste gaan van andere opgaven die vanuit het Deltafonds worden gefinancierd. In dit scenario wordt de druk op de markt tevens groter vanwege de inzet op realisatie van alle maatregelen, wat mogelijk een prijs-opstuwend effect heeft. Ook in dit scenario blijft er een reële kans dat niet aan de KRW wordt voldaan, omdat tijdige realisatie niet enkel afhankelijk is van de financiële ruimte. Naast de genoemde exogene risico's, is in dit scenario voorzien de extra benodigde capaciteit via inhuur te borgen.

Scenario 3 - Stapsgewijze aanpak

In dit scenario wordt vastgehouden aan de KRW doelen en blijven we alles op alles zetten om de KRW maatregelen zoveel mogelijk te realiseren. Dit voorstel gaat ervan uit dat in de komende begrotingsronde [REDACTED] van de budgetspanning wordt opgevangen (conform scenario 1). Over het resterende deel van de budgetspanning [REDACTED] wordt nu nog geen besluit genomen. Daarvoor worden eerst de effecten van de mogelijke maatregelen om te versoberen en te versnellen nader uitgewerkt, getoetst en gekwantificeerd. RWS zal zich tot het uiterste inspannen om met het nu beschikbaar gestelde budget de KRW-doelen binnen bereik te houden. Echter zal het niet mogelijk zijn om de volledige budgetspanning met versoberingen op te lossen. Ook wordt de druk op de markt navenant groter, met prijs opstuwend effect. Dit kan betekenen dat later mogelijk de scope van het uitvoeringsprogramma moet worden aangepast, waarbij een deel van de projecten alsnog wordt stilgelegd. In de voorbereiding op de volgende begrotingsronde kan, mede op basis van een scherper beeld van de resterende budgetspanning, worden overwogen om aanvullende dekking te vinden. In dit scenario wordt ingezet op realisatie van het KRW uitvoeringsprogramma om het beste perspectief te behouden om de KRW doelen te halen.

Datum

27 januari 2025

Onze referentie

RWS-2025/1003

Bijlage(n)

1

Aan

Minister

Voorgestelde aanpak

De stapsgewijze aanpak uit scenario 3 biedt een beter perspectief dat het doelbereik van het programma wordt gehaald dan scenario 1, omdat we maximaal blijven inzetten op realisatie van het totale KRW Uitvoeringsprogramma RWS.

RWS werkt nu met een alles-op-alles aanpak en doet het maximale om het tekort zo ver mogelijk terug te dringen door aanpassingen in de scope en de uitvoering. Allereerst beoordeelt RWS kritisch of er alternatieve mogelijkheden zijn voor dure en minder kosteneffectieve maatregelen. Verder ontwikkelt RWS een grondstrategie om efficiënter met lokaal en circulair (licht) vervuilde grondstromen om te gaan en zo de transportkosten te verminderen. Tevens werkt RWS aan een gebundelde aanbesteding van projecten en is de markt actief benaderd om zich voor te bereiden op de komende aanbestedingen. Ten slotte onderzoekt RWS de mogelijkheden voor subsidiëring rond emissieloos werken daar waar het nodig is. Deze maatregelen zijn op dit moment nog niet gekwantificeerd. Dit vraagt om verdere uitwerking, het in beeld brengen van de bijbehorende risico's en de acceptatie van versoberings- en versnellingsmaatregelen. Dit zal in het eerste kwartaal van 2025 plaatsvinden. In de stuurgroep KRW (waarin RWS, DGWB en FEZ participeren) worden de benodigde besluiten voorgelegd en de voortgang gemonitord.

Informereren Tweede Kamer

Voorgesteld wordt om richting de Tweede Kamer de voorziene budgetspanning in het geheel te communiceren. In de brief wordt toegelicht dat tijdens de komende begrotingsbesprekingen wordt overwogen om een deel van de budgettaire spanning nu op te vangen. Hier kan echter geen duiding bij worden gegeven omdat dit vooruit zou lopen op besluitvorming. Er kan sowieso géén garantie gegeven worden dat de budgettaire spanning financieel geheel is op te vangen in de komende jaren. Vanuit de TK is veel aandacht voor de KRW doelen en eventuele consequenties indien niet wordt voldaan aan de KRW. Verwacht mag worden dat dit ook in het debat van 19 februari terug zal komen.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

De nota bevat marktgevoelige informatie en informatie die vooruitlopend op de Voorjaarsbesluitvorming niet openbaar kan worden gemaakt.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Brief aan Tweede Kamer over KRW Uitvoeringsprogramma RWS	Informereren TK over spanning op het programma.

Datum

27 januari 2025

Onze referentie

RWS-2025/1003

Bijlage(n)

1

Aan

Minister